

Zorg
Ondersteuning
Voor en door de sector

Jaarcongres

Schaarste in Zorg & Welzijn:
lean als oplossing

Editie 2023

17 maart 2023

Odisee Campus Sint-Niklaas

Morele stress naar morele moed

Simon Godecharle, PhD ; ethicus en beleidsadviseur

Ethiek

Ethiek

Doe ik het goede?

Plicht

Onmacht...

Daar hebben we geen tijd voor...

“Welnu, behandel de mensen in alles zoals je wilt dat ze jullie behandelen.” (Mt 7, 12)

Ethiek

- ▶ Waarden
- ▶ Normen
- ▶ Proportionaliteit
- ▶ Grondhouding: ethische aanspreekbaarheid

Ethiek

Stelling	Aspect	Stroming
“toch goed bedoeld...”	Intentie	Intentionalistische ethiek
“dat mag niet...”	Handeling	Deontologische ethiek
“wat gebeurt er als...”	Gevolg	Consequentialisme / Utilitarisme
“in deze context...”	Omstandigheden	Situationisme / Casuïstisch

Morele stress

Morele stress

▶ Morele stress = stress die je ervaart wanneer je de zorg die je wil geven, niet kan geven

▶ Morele stress:

▶ Morele stress: vereelting

Morele stress

Resultaat:

- Niet meer trots op het werk dat je doet
- Mensen twijfelen aan zichzelf en hun kunde
- We verliezen de besten
- Mensen raken afstompt, verliezen raakbaarheid

Morele stress

- Hoe merk je morele stress op?
  - SNIF syndroom
  - Wat als het misloopt?

Naar morele moed

Naar morele moed

Morele stress ombuigen naar morele moed:

Trainen van de **ethische spieren**

Ontwikkelen en borgen **ethisch kompas**

Betekenisvol en motiverend **verhaal** uitdragen

Naar morele moed

- Terug naar kern, bezieling → *Lean management*
- Wat is goede zorg?
  - ❑ Maakbaarheid – beheersbaarheid – nabijheid
  - ❑ Ook samen, doorleefd en deskundig omgaan met onmacht

Naar morele moed

- ▶ Lean gaat niet over koud en kil
- ▶ Het vertrekt vanuit een betrokken vraag: Wat voegt (meer)waarde toe voor de zorgvrager, diens context en de medewerkers (interne en externe klanten)?
- ▶ De vraag is gericht op betekenis, bezieling

Naar morele moed

- Toyota Production System/Toyota Way: 'Respect for People'
- Door constant te streven naar een organisatie met enkel zinvol werk, waar geen verspilling is, respecteren we de inzet van onze medewerkers, de zorgvragers en hun context.

Naar morele moed

“A person's life is an accumulation of time – just one hour is equivalent to a person's life. Employees provide their precious hours of life to the company, so we have to use it effectively, otherwise, we are wasting their life.” (Eiji Toyoda)

Conclusie

Conclusie

- ▶ Lean management en ethiek: hand in hand
- ▶ Middel nooit verabsoluteren tot een doel
- ▶ Terug keren naar onze bezieling en zo terug in onze kracht staan

Conclusie

“Hij die een sterke 'waarom' heeft, verdraagt bijna elke 'hoe'.”
(Friedrich Nietzsche)

“Het leven is niet voornamelijk een zoektocht naar plezier, zoals Freud geloofde, en ook niet een zoektocht naar macht, zoals Alfred Adler dacht. Het leven is een zoektocht naar betekenis.”
(Viktor Frankl)

“Het is niet omdat de zaken moeilijk zijn, dat we het niet durven.
Het is juist omdat we het niet durven, dat de zaken moeilijk zijn.” (Seneca)

Dank voor uw aandacht

Zorg Ondersteuning

Zorgondersteuning vzw
Zelzatestraat 62
9960 Assenede
BE 0830.216.763
info@zorgondersteuning.be
www.zorgondersteuning.be

